

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ETİK İLKELERİ

Madde 1: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Etik ilkeleri, akademik ve idari konulardan insan ilişkilerine uzanan geniş bir alanı kapsayan üniversite yaşamında ve üniversite mensuplarının toplum ve çevreyle ilişkilerinde dikkate alınacak standartlar ve kurallarla ilgilidir. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, üniversite yaşamını; öğrencilerin, öğretim elemanlarının, akademik yöneticilerin ve idari personelin hem birbirleriyle, hem de üniversitenin fiziksel-ekonomik-çevresel olanakları ve tesisleriyle etkileşim içinde buldukları bir sistem olarak görür. Bu sistem içinde aynı kurallar ve ilkeler manzumesine tabi olan aktörler arasında, bütünün işleyişi bakımından karşılıklı bağımlılık vardır. Salt yasa ve yönetmeliklerdeki kurallarla düzenlenmesi mümkün olmayan bu etkileşim ve karşılıklı bağımlılık durumunun, “etik” kavramı çerçevesinde değerlendirilmesi gereken yönleri bulunmaktadır.

Madde 2: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Etik İlkeleri aşağıda sıralanan başlıklar altında toplanmıştır.

- a) Mesleki Etik,
- b) Araştırma ve Yayın Etiği,
- c) Eğitim-Öğretim Etiği,
- d) Akademik Etik,
- e) Ayrımcılık ve Tacize İlişkin Etik İlkeler,
- f) Sosyal Yaşam ve İlişkiler Etiği,
- g) Dış İlişkiler Etiği,
- h) Çevre Etiği.

Madde 3: MESLEKİ ETİK

1. Üniversitede, yasa ve yönetmeliklerin zorlayıcı hükümleri dışında, öğretim elemanları arasında kıdem ve unvan ayrımcılığı yapılmaz.
2. Üniversiteye gerek akademik, gerekse idari eleman alımında ve elemanların yükseltme ve atamalarında mesleki standartların dışına çıkılmaz.
3. Üniversitenin olanakları ve prestiji, kişi veya grup çıkarları için kullanılamaz.
4. Bölüm / birim içi barışı ve mesleki ortamı, karşılıklı saygı ve nezaket içinde korumak esastır ve bu tüm elemanların ortak sorumluluğudur.
5. Tüm elemanların bölüm / birim toplantılarına ve ortak etkinliklere katılımı esastır.
6. Saydamlık ve gizlilik gerektiren konularda bu koşulların sağlanmasına özen gösterilir.
7. Ders dağılımında uzmanlık alanları dikkate alınır.
8. Ders dağılımı hakkaniyet ilkelerine bağlı kalınarak yapılır.
9. Bölüm veya birimdeki görev ve sorumluluklar dayanışma içinde paylaşılır.
10. Akademisyenlerin üniversite dışı etkinlikleri, üniversite içi eğitim ve araştırma işlevlerinin önüne geçemez.

Madde 4: ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİĞİ

1. Akademisyenler araştırma yaparken mesleki standartlara titizlikle uyarlar.
2. Akademik araştırma ve etkinliklerde bilimsel özerklik esastır.
3. Akademik araştırma ve etkinliklerde, kişi hak ve özgürlükleri titizlikle gözetilir.

4. Akademik araştırma ve proje çalışmalarında bilimsel nesnellik ve tarafsızlığa dikkat edilir.
5. Akademisyenler, araştırmaların planlanması, yürütülmesi ve sunulması sürecinde dürüstlük ve açıklık ilkelerine bağlı kalırlar.
6. Akademisyenler, benzer araştırmaları yapan başka araştırmacı ve sanatçıların fikir ve bulgularına saygılı davranırlar ve yayın aşamasında gerekli atıflarda bulunurlar.
7. Akademisyenler çalışmalarında yasa ve yönetmeliklerin yanı sıra, araştırma ve uygulamaları düzenleyen spesifik etik kurallara (klinik araştırmalar etiği, hayvan deneyleri etiği, vb. ne ilişkin yönetmelik ve yönergeler) uymakla yükümlüdür.
8. Akademisyenler, araştırma ve uygulama sürecinin, katılımcı kişi (çocuk, yetişkin; kadın, erkek; yönetici, yönetilen, vb) veya örgütlerin (kurum, kuruluş, okul, işletme, vb) mevcut durumunu ve gelişimini olumsuz yönde etkilememesini gözetmek zorundadır.
9. Üniversite öğretim elemanları ulusal ve uluslararası yayınlarında evrensel yayın etiği kurallarına uymakla yükümlüdür.
10. Yayınlarında sadece o çalışmaya gerçekten katkıda bulunan meslektaşların adı yazılır.
11. Ortak araştırma ve uygulamaların yürütücüleri, diğerlerinin etik dışı davranışlarını denetlemekle yükümlüdür.
12. Ortak araştırma ve uygulamalardan yapılan yayınlarda, aktif katkısı olan kişilerin adları çıkarılamaz ve bunların adları katkı düzeylerine göre sıralanır.
13. Araştırmada kullanılan veriler ve elde edilen sonuçlar çarpıtılmaz.
14. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarından üretilen yayınlarda, öğrencinin ve danışmanının adları belirtilmek zorundadır.
15. Yabancı dilden tercüme edilen kitap, makale vb. yayınlarda, orijinal kaynak detaylı bir şekilde yer almalıdır.
16. Fazla sayıda eser üretmek amacına yönelik olarak, bir araştırmacının sonuçlarını, çalışmanın bütünlüğünü bozacak şekilde parçalara ayırarak, dilimleme(salami slicing) tarzında yayınlar yapmaktan kaçınılır.
17. Bir araştırma veya incelemenin tekrarlı yayınları yapıldığında önceki yayınların nerede yapıldığı açıkça belirtilir.
18. Başkasına ait fikir, yöntem ve sözcüklerin kaynak göstermeden kullanılması, alıntı yapılan kaynağa ilişkin bilgi verilmemesi veya eksik bilgi verilmesi, başkasına ait çalışma ve uygulamaların olduğu gibi alınarak kendi adıyla sunulması gibi davranışlardan kesinlikle kaçınılır. Bu gibi durumların tümü bilimsel aşırma (plagiarism) kapsamına girer.
19. Yapılmayan bir araştırma veya uygulamanın gerçekleşmiş gibi gösterilmesi veya yapılmamış bir araştırma ve uygulamaya dayandırılan sahte bulgular sunulması gibi davranışlardan kesinlikle kaçınılır. Bu tür davranışlar, uydurmacılık (fabrication) olarak görülür.
20. Araştırma ve uygulamaların yöntem ve sonuçlarının kasıtlı olarak değiştirilmesi; yapılandırılmış farklı bir şekilde belirtilmesi, kullanılmayan bir malzeme veya cihazın kullanılmış gibi gösterilmesi; araştırma sürecinin çeşitli aşamalarının gerçektekenden farklı bir şekilde sunulması; 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa ve değişen maddelerine aykırı hareket edilmesi gibi davranışlardan özenle kaçınılır. Bu gibi durumlar çarpıtma veya saptırma (falsification) kapsamına girer.
21. Akademisyenler destek alarak yürüttükleri araştırma, uygulama ve yayınlarında, destekleyen kişi veya kuruluşları belirtmekle yükümlüdür.

Madde 5: EĞİTİM - ÖĞRETİM ETİĞİ

1. Eğitim – öğretim, üniversite içinde öğretim elemanları ve öğrencilerin üzerinde mutabakata vardıkları ve ilgili herkesin uymakla yükümlü olduğu bir eğitim sözleşmesi niteliğinde yürütülür.
2. Her dönem basında öğrencilere ders çizelgesi (syllabus) verilir ve bu programa uymaya özen gösterilir. Ders çizelgesinde belirtilen değerlendirme ölçütleri sonradan, öğrenciye danışmaksızın değiştirilmez.
3. Öğrencinin performansı ve notu ile ilgili bilgiler süresi içinde bildirilir. Değerlendirmede hiçbir ayırım, kayırma yapılmaz.
4. Dersler tanımlarına ve bölüm / birim beklentilerine uygun şekilde verilir.
5. Dersler duyurulan saatlerde ve duyurulan mekânlarda yapılır. Ders verme görevi araştırma görevlilerine bırakılmaz.
6. Öğretim elemanı geçerli bir mazereti olmadığı takdirde, verdiği dersin sınavında hazır bulunur.
7. Öğretim elemanı açıkladığı ofis saatlerine sadık kalır.
8. Öğretim elemanı danışmanlık görevini önemser. Bu görev sadece akademik konuları değil, öğrenciye ait diğer konuları da kapsar.
9. Tavsiye (referans) mektupları abartısız ve özenle hazırlanır.
10. Öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirme sürecine katılımları desteklenir.
11. Öğrenciler, bireysel proje ve ödevlerinde yararlandıkları çeşitli kaynakları (görsel, yazılı, internet kaynakları, vb) bilimsel usullere uygun olarak belirtmekle yükümlüdür.

Madde 6: AKADEMİK ETİK

1. Akademisyenler mesleki sorumluluk ilkesi gereğince, üniversitedeki etkinliklerinin ve hizmetlerinin sonuçlarının sorumluluğunu kabul ederler. Bu çerçevede araştırmacılar, risk ve zarar faktörü içeren bilimsel araştırma ve çalışmaların sonuçları konusunda toplumu bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdürler.
2. Akademisyenler mesleki rollerinin gerektirdiği standartları bilmekle ve anlamakla yükümlüdürler. Bu ilke gereğince, verdikleri hizmetlerle ilgili bilimsel ve mesleki gelişmeleri yakından izlerler.
3. Akademisyenler ‘mesleki yeterlilik’ ilkesi gereğince, formasyonunu almadıkları ve yetkin olmadıkları alanlarda araştırma, eğitim-öğretim, uygulama etkinlikleri ve hizmetleri vermezler.
4. Akademisyenler, meslektaşlarının yetkinliklerini ve yükümlülüklerini göz önüne alarak hareket ederler. Akademisyenlerin etkinlikte bulunduğu eğitim-öğretim ve hizmet alanında, yetkin olanlara öncelik tanınır.
5. Akademisyenler medyayla ilişkilerinde, tabi oldukları tüm etik ilkeleri göz önünde bulundururlar. Herhangi bir konuda görüş sorulduğunda, bilgi sahibi olmadıkları ve inceleme yapma imkânlarının bulunmadığı durumlarda, görüş bildirmekten ve yorumdan kaçınırlar.

Madde 7: AYRIMCILIK VE TACİZE İLİSKİN ETİK İLKELER

1. Öğretim elemanları, öğrenciler ve personel arasında ırk, dil, din, cinsiyet, politik ve ideolojik görüş ayrımı yapılamaz. Farklılıklara hoşgörü ile yaklaşılır.

2. Birim yöneticileri, birimlerinde çalışan bireylere yönelik özlük haklarını kısıtlayıcı, kariyerlerine zarar verici mesleki tacizde ve çalışma yaşamı kalitesini düşüren psikolojik tacizde (mobbing) bulunamazlar.
3. Cinsel taciz yasaların belirlediği dar çerçevede değil, etik boyutu içinde değerlendirilir.
4. Cinsel taciz ve buna bağlı olarak güç ve nüfuz kullanımı durumunda taciz gören öğretim elemanı, öğrenci ve personelin başvurularında gizlilik ilkesi gözetilir.
5. Tüm üniversite personeli gibi öğrenciler de, öğretim elemanları, idari personel ve yöneticilerle işbirliği yaparak kampüs ve ortak alanlarda şiddet ve tacizin önlenmesi konusunda katkıda bulunmakla yükümlüdürler.

Madde 8: SOSYAL YASAM ve İLİSKİLER ETİĞİ

1. Üniversitede sosyal yaşam ve insan ilişkileri, öğretim elemanları, idari personel ve öğrencilerin katkı ve işbirliği içinde düzenlenir. Bu gruplardan her biri, üniversite yaşamıyla ilgili etik standartlara uymakla yükümlüdür.
2. Üniversite içinde yöneticiler, öğretim elemanları, idari personel ve öğrenciler arasındaki ilişkiler, karşılıklı saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde yürütülür.
3. Üniversite içinde tüm taraflar görevlerinin getirdiği hak ve sorumlulukların bilinci içinde davranmak durumundadır.
4. Üniversite ve birim yöneticileri, mevzuata uygun olarak öğretim elemanları, idari personel ve öğrencilerden gelen talep ve şikâyetleri dikkate almak zorundadır.
5. Üniversite içinde, hiçbir düzeyde nüfuz ve güç kullanımı gibi baskı yöntemleri uygulanamaz.
6. Öğretim elemanları, öğrenciler ve idari personel, hiçbir çıkar doğrultusunda yönlendirilemez.
7. Üniversite içinde bilişim yollarından toplu mesaj iletiminde, basın yayın organlarının tabi olduğu etik ilkelere uyulur. Bu çerçevede;
 - a) Sanal iletişim ağları, herhangi bir üniversite personelini hedef alan yargı ve eleştiriler için kullanılamaz. Bu tür şikâyetler, üniversite mevzuatının öngördüğü formel kanallardan yazılı veya sözlü talepler şeklinde ifade edilir.
 - b) Bu tür mesajlarda hiç kimse ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi, ideolojik görüşleri ve inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
 - c) Mesajlarda kişileri ve kuruluşları küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez